

POLITIKA BOJA PROTI PODVODOM

Úvod

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „MIRRI SR“) sa zaväzuje zachovávať vysoké právne, etické a morálne štandardy, dodržiavať zásady integrity, objektivity a čestnosti a vďaka spôsobu, akým vykonáva svoju činnosť chce byť vnímané ako **subjekt, ktorý bojuje proti podvodom a korupcii**. Tento záväzok je spoločný pre všetkých zamestnancov MIRRI SR. **MIRRI SR má zároveň zavedený a certifikovaný systém manažérstva proti korupcii v súlade s požiadavkami normy STN ISO 37001:2019**, ktorý je platný pre všetky činnosti vykonávané MIRRI SR a predstavuje záruku, že podniká primerané a efektívne kroky na zabránenie korupcii a inej protispoločenskej činnosti.

Cieľom tejto politiky¹⁾ je podporiť kultúru, ktorá odrádza od podvodnej činnosti a uľahčiť prevenciu a odhaľovanie podvodov, ako aj tvorbu postupov, ktoré pomôžu pri vyšetrovaní podvodov a súvisiacich trestných činov a ktoré zabezpečia, že sa takéto prípady budú riešiť včas a vhodným a zodpovedným spôsobom.

V rámci jednotlivých procesov poskytovania verejných prostriedkov²⁾ má MIRRI SR **zabezpečené externé a interné mechanizmy na oznamovanie podvodov, korupčného správania a konfliktu záujmov**.

Vymedzenie pojmov

Pojem **podvod** sa bežne používa na opísanie širokej škály prehreškov vrátane krádeží, korupcie, sprenevery, podplácania, falšovania, skresľovania, kolúzie, prania špinavých peňazí a zamlčovania dôležitých skutočností. Často sa s ním spája podvodné konanie s cieľom osobného zisku, zisku pre prepojené osoby alebo tretie strany a zároveň strata pre inú stranu - **úmysel je kľúčovým prvkom, ktorý odlišuje podvody od nezrovnalostí**. Podvod nemá iba potenciálny finančný dopad, ale môže poškodiť aj povesť organizácie zodpovednej za efektívne a účinné riadenie finančných prostriedkov. Tento aspekt je mimoriadne dôležitý v prípade organizácií verejnej správy zodpovedných za riadenie fondov Európskej únie (ďalej len „EÚ“).

Korupcia je zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb.³⁾

Ku **konfliktu záujmov** dochádza vtedy, keď je ohrozený nestranný a objektívny výkon úradných funkcií z dôvodov, ktoré súvisia s rodinným vzťahom, citovým vzťahom, politickou spriaznenosťou alebo spriaznenosťou na základe štátnej príslušnosti, ekonomickým záujmom alebo akýkoľvek iným spoločným záujmom, napr. so žiadateľom verejných prostriedkov alebo s ich prijímateľom.

Zodpovednosti

- Zodpovednosť za koordináciu riadenia rizík podvodov a korupcie je delegovaná na sekciiu

¹⁾ Vyhlásenie o politike boja proti podvodom, spolu s postupmi na primerané hodnotenie rizík podvodov a zavedenie účinných a primeraných opatrení na boj proti podvodom prostredníctvom akčného plánu (v prípade, že čisté riziko po zohľadnení opatrení je významné alebo kritické), predstavujú kľúčové súčasti programu alebo stratégie MIRRI SR na boj proti podvodom.

²⁾ § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 368/2021 Z. z.

³⁾ Články 15 až 19 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (434/2006 Z. z.). (https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf)

kontroly, oddelenie protikorupčnej jednotky a vnútornej kontroly, ktoré nesie zodpovednosť za:

1. zriadenie a vedenie **pracovnej skupiny** pre riadenie rizík podvodov za účelom identifikovania potenciálnych rizík podvodov, minimalizovania pravdepodobnosti ich vzniku a zníženia ich dopadu. Pracovná skupina je zodpovedná najmä za:
 - identifikáciu rizík podvodov, ich analýzu a hodnotenie,
 - definovanie existujúcich kontrolných mechanizmov,
 - navrhovanie opatrení a termínov na ich prijatie,
 - monitorovanie rizík podvodov a prijatých opatrení a
 - vykonávanie pravidelného vyhodnocovania rizík podvodov v spolupráci s príslušným riadiacim orgánom, vykonávateľom resp. poskytovateľom verejných prostriedkov;
 2. vytvorenie **metodiky** riadenia rizík podvodov a **koordináciu** riadenia rizík podvodov;
 3. vytvorenie **účinnnej politiky** boja proti podvodom;
 4. prijímanie a **vybavovanie podnetov** týkajúcich sa podozrení z korupcie v rámci pôsobnosti MIRRI SR a koordináciu procesu vybavovania iných podnetov v rámci pôsobnosti MIRRI SR, vrátane podnetov týkajúcich sa podozrenia z podvodov;
 5. zabezpečenie **povedomia zamestnancov** o oblasti boja proti podvodom.
- Zamestnanci MIRRI SR - manažéri jednotlivých procesov sú zodpovední za každodenné riadenie rizík podvodov a akčných plánov,⁴⁾ ako je uvedené v posúdení rizika podvodu, a najmä za:
 1. zabezpečenie existencie **primeraného systému vnútornej kontroly** a prijímania nápravných opatrení;
 2. **sledovanie výskytu indikátorov podvodu** (tzv. červených vlajok), ktoré upozorňujú na možnú podvodnú aktivitu, a reagovanie na ne;⁵⁾
 3. bezodkladné **odovzdanie na vyšetrovanie** prípadov podvodov príslušným vyšetrovacím orgánom,
 4. **vymáhanie** protiprávne použitých finančných prostriedkov **v prípade potvrdenia podvodného konania**.
 - Certifikačný orgán, resp. platobný orgán má systém, ktorý zaznamenáva a uchováva spoľahlivé informácie o každej operácii a prijíma náležité informácie od riadiaceho orgánu o postupoch a overeniach vykonaných v súvislosti s výdavkami.
 - Národná implementačná a koordinačná autorita (ďalej len „NIKA“) pri vykonávaní finančnej kontroly aktívne overuje aj možný výskyt závažných nezrovnalostí akými sú podvod, korupcia, konflikt záujmov a dvojité financovanie z prostriedkov mechanizmu. Vo vyhlásení riadiaceho subjektu, ktorý NIKA vypracováva aj na základe čiastkových vyhlásení od vykonávateľov, identifikuje všetky zistené porušenia a špecifikuje primerané opatrenia.

⁴⁾ V prípade, ak čisté riziko po zohľadnení opatrení je významné alebo kritické.

⁵⁾ Zoznamy všetkých potenciálnych indikátorov podvodu sú uvedené v prílohách Usmernenia o ukazovateľoch podvodu pre Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond a Kohézny fond, dostupný na https://ec.europa.eu/regional_policy/sk/information/publications/cocof-guidance-documents/2009/information-note-on-fraud-indicators-for-erdf-esf-and-cf.

- Orgán auditu je povinný konať pri posudzovaní rizika podvodu a primeranosti zavedeného kontrolného rámca v súlade s profesijnými normami.⁶⁾

Oznamovanie podvodov

MIRRI SR má zavedený systém oznamovania rizík podvodov a podvodov, a to ako interne, tak aj externe, napr. Európskemu úradu pre boj proti podvodom:

- **nahlasovanie potenciálnych rizík** vrátane podozrení z podvodu a nezákonného konania na e-mailovú adresu rizika_podvodov@mirri.gov.sk;
- **nahlasovanie podvodného alebo korupčného správania** na e-mailovú adresu protikorupcii@mirri.gov.sk;
- **podávanie oznámení o protispoločenskej činnosti** v zmysle zákona č. 54/2019 Z. z. ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- **nahlasovanie korupcie cez antikorupčnú linku** zriadenú Úradom vlády SR uvedenú na <https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/antikorupcna-linka/> alebo písomným podaním na e-mailovú adresu: bpk@vlada.gov.sk; na stránke <https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/kam-oznamit-korupciu/> sú uvedené aj ďalšie kontakty, na ktoré je možné nahlásiť podozrenie z korupcie;
- **nahlasovanie podozrení z nezrovnalostí** pri čerpaní finančných prostriedkov EÚ na e-mailovú adresu zriadenú Úradom vlády SR - nezrovnalosti@vlada.gov.sk (potrebné náležitosti zasielaného podnetu sú uvedené na webovom sídle <https://www.olaf.vlada.gov.sk//nahlasovanie-podozreni-z-nezrovnalosti-pri-cerpani-prostriedkov-eu/>);
- **nahlasovanie podvodného správania v súvislosti s realizáciou projektov financovaných z Plánu obnovy a odolnosti** je možné na <https://www.planobnovy.sk/kontakt/nahlasovanie-podvodneho-spravania/>;
- **nahlasovanie podozrení z trestných činov** (najmä podozrení z podvodu v zmysle Dohovoru⁷⁾ alebo inej nezákonnej činnosti, s dopadom na finančné prostriedky EÚ a ŠR na e-mailovú adresu infoirq@minv.sk zriadenú NAKA Prezídia policajného zboru, pracovisko Národná protikorupčná jednotka v spolupráci s ONÚ OLAF;
- **nahlasovanie podozrení z podvodov a nezrovnalostí** s dopadom na finančné prostriedky EÚ na OLAF https://fns.olaf.europa.eu/main_sk.htm.

O podozreniach z podvodu alebo korupcie môže ktokoľvek informovať OLAF. Všeobecné pravidlo pri oznamovaní podozrenia z podvodu alebo korupcie je: „Čím včasnejšie a konkrétnejšie informácie sú, tým lepšie“. Zároveň by sa mali predložiť aj všetky dostupné dokumenty na podloženie informácií. OLAF možno kontaktovať vo všetkých úradných jazykoch prostredníctvom rôznych kanálov.

Všeobecné kontaktné údaje (telefónne čísla, poštová adresa, webové formuláre) sú zverejnené na: https://ec.europa.eu/anti-fraud/contacts/general-contacts_sk.

Všetky oznámenia sa budú prísne dôverne a v súlade so zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁶⁾ Medzinárodné štandardy pre profesionálne vykonávanie vnútorného auditu, medzinárodné audítorské štandardy.

⁷⁾ Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev vypracovaný na základe článku K. 3 Zmluvy o Európskej únii.

Zamestnanci MIRRI SR ohlasujúci podozrenia z podvodu sú chránení pred odvetnými opatreniami v zmysle zákona č. 54/2019 Z. z. ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Postupy pri identifikovaní podvodného konania

- V prípade akéhokoľvek podozrenia, že bol v procese implementácie spáchaný trestný čin (napr. subvenčný podvod, poškodzovanie finančných záujmov EÚ, falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky v súlade s Trestným zákonom) podľa § 3 ods. 2 Trestného poriadku, sú zamestnanci MIRRI SR povinní túto skutočnosť oznámiť vedúcemu zamestnancovi, ktorý zabezpečí bezodkladné písomné oznámenie tejto skutočnosti orgánom činným v trestnom konaní (napr. Generálna prokuratúra SR, Prezídium policajného zboru – NAKA).
- MIRRI SR podáva správy Európskej komisii o výsledkoch účinných opatrení proti podvodom a akýchkoľvek prípadoch podozrenia z podvodov v rámci podkladov do ročného súhrnu konečných auditorských správ a výsledkov uskutočnených kontrol a vyhlásenia subjektu o vierohodnosti.

Opatrenia proti podvodom

MIRRI SR zaviedlo primerané opatrenia proti podvodom na základe dôkladného hodnotenia rizík podvodov. Na zisťovanie rizikových operácií používa predovšetkým IT nástroje (napr. ARACHNE) a zabezpečuje, aby si zamestnanci boli vedomí rizík podvodov a zúčastňovali sa odbornej prípravy v oblasti boja proti podvodom. MIRRI SR dôrazne a promptne skúma všetky prípady podozrení z podvodu a prípady skutočných podvodov, aby v prípade potreby zlepšil systém riadenia a kontroly. Hodnotenie rizík podvodu sa vykonáva zväčša na ročnej báze a nástroj pokrýva pravdepodobnosť a dopad špecifických a bežne známych rizík podvodu, ktoré sa dotýkajú kľúčových oblastí ako napr. výber žiadateľov, implementácia a kontrola, a platby.

Záver

Podvody sa môžu prejavovať mnohými spôsobmi. MIRRI SR uplatňuje **politiku nulovej tolerancie voči podvodom a korupcii** a má zavedený spoľahlivý systém kontroly, ktorý je navrhnutý tak, aby sa v najväčšej možnej miere predchádzalo podvodom a aby sa zabezpečilo ich odhalenie a náprava dôsledkov v prípade, že k nim dôjde.

Túto politiku a všetky príslušné postupy a stratégie podporuje vedenie MIRRI SR, ktoré ju bude aktívne a kontinuálne preskúmať a aktualizovať.

Peter Balík
minister investícií,
regionálneho rozvoja a informatizácie